

Наливайко Лариса Романівна
проректор, доктор юридичних наук,
професор, Заслужений юрист України

Твердохід Ярослав Васильович
студент юридичного факультету

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

РОЛЬ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ДЕРЖАВИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ

Сучасний розвиток демократичних, правових та соціальних держав відбувається в умовах діджиталізації та динамічного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Для забезпечення гармонійного функціонування усіх сфер суспільного життя, важливо налагодити електронні механізми роботи органів публічної влади та демократії в цілому. Для реалізації зазначеного завдання сьогодні запроваджено комплекс дій, активними учасниками яких є держава в особі відповідних органів та інститути громадянського суспільства.

Особливої уваги потребує аспект виборів в Україні завжди, оскільки він мав актуальне значення, особливо в останні роки, що пов'язано, насамперед, зі складною політико-економічною ситуацією в Україні. Слід зауважити, розвиток інформаційно-комунікативних технологій є одним з рушійних сил в залученні громадян для прийняття рішень як місцевого рівня так і загальнодержавного.

З метою ефективної реалізації електронного голосування в Україні необхідна якісна взаємодія між громадянами, владою і бізнесом. За даними дослідження запровадження електронного голосування в зарубіжних країнах науковцям вдалося виявити, завдяки значній кількості громадян, які мають доступ до Інтернет мережі вдається залучити якомога більше населення до голосування, але ж це не означає те, що це рішення буде прийняте справедливо та якісно. Очевидно, що цілком порівнювати Україну та зарубіжні країни в аспекті залучення електронного голосування не доречно, в кожній ситуації існує окремий випадок, що проявляється як в географічному розташуванні самої країни, так і в її економічному та соціальному становищі.

Задля залучення громадян до участі в електронному голосуванні застосовуються різноманітні технології, але, позитивний результат має створення спеціального веб-порталу з опціями електронної пошти, куди людина може надіслати питання та отримати на нього відповідь у розумні строки. Також, як зазначалося раніше, неабиякий резонанс мають Інтернет-дебати, де громадяни можуть вільно висказувати свою точку зору, та це відстежується органами місцевого самоврядування, що унеможливає негативні наслідки такої діяльності в Інтернеті [1, с.78]. Однак, проаналізувавши всі переваги електронного голосування, можна відзначити, що якщо особа буде залучена до такої діяльності в мережі Інтернет, то вона захоче бути почутою та отримати відповідь на свої питання якомога скоріше. Це дійсно проблемний аспект впровадження електронної демократії, оскільки органи державної влади мають багато завдань, та фізично не в змозі надати в короткі строки відповідь кожному громадянину. Але ж, в ситуації з голосуванням все набагато простіше, як стверджують науковці. Ми відверто не погоджуємося з цим, через те, що у випадку виявлення порушення процедури голосування, або подробиці електронних голосів особа повинна негайно заявити про такі факти порушення законодавства, якщо вони мали місце.

Якщо зворотній зв'язок в електронному голосуванні буде відсутній, то з часом люди перестануть взагалі ним користуватися [1,с.79]. Отже, основною метою запровадження електронної демократії, зокрема, електронного голосування в Україні є налагодження взаємодії населення та влади. Для цього, як зазначалося нами вище необхідно застосовувати методи електронного залучення громадян до процесу державотворення. Проте, постає дійсно тривожне питання, чи потрібно залучати громадян до вирішення таких питань, якщо населення не набуло достатнього досвіду щодо вирішення питань за допомогою мережі Інтернет.

Сучасне громадянське суспільство перебуває у постійному пошуку кращих форм політичної комунікації з владою. Стрімкий розвиток всесвітньої мережі відкриває величезний простір для реалізації таких бажань. Завдяки цьому громадяни можуть комунікувати та обговорювати між собою питання, а також можуть звертатися до відповідних державних органів, та зазначати проблемні питання

в незалежності від їх масштабу [2, с.11].

Отже, варто зазначити, що запровадження електронної демократії вимагає зацікавленості у змінах обох сторін: громадян та влади. Лише за умови, якщо громадяни будуть зацікавлені у вирішенні питань місцевого та загальнодержавного характеру, будуть прагнути впливати на прийняття управлінських рішень в державі, можна говорити про успішне та результативне впровадження електронної демократії в Україні.

1. Кандзюба С. П. Використання електронних технологій зв'язку у виборчому процесі. *Державне управління та місцеве самоврядування* : зб. наук. пр. Харків, 2009. Вип. 1(1). С. 74 – 80.

2. Пономаренко А. Б. Е-демократія як спосіб здійснення прямої демократії: *Політичне життя*. Харків, 2017. № 1 -2. С. 9 -15.

Рибалкін Андрій Олександрович
доцент кафедри
загальноправових дисциплін,
кандидат юридичних наук, доцент

Цюприк Людмила Богданівна
студентка юридичного факультету

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ДЕРЖАВНИЙ, НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА НАРОДНИЙ СУВЕРЕНІТЕТИ

Проблема суверенітету була предметом багатоаспектного вивчення філософів, політологів, конституціоналістів, істориків та теоретиків права тощо. При цьому як у вітчизняній, так і зарубіжній літературі дискусії навколо поняття і змісту наукової категорії «суверенітету» тривають з моменту виникнення відповідної концепції. У фахових дослідженнях, присвячених цій проблематиці, висловлюються різні, не рідко досить суперечливі думки з приводу поняття і змісту суверенітету.

Серед вітчизняних дослідників цього феномену можна виділити М.О.Баймуратова, В. Г. Буткевича, В. А. Василенко, Ю. О. Волошина, А. З. Георгіцу, А. І. Дмитрієва та інших. Не зважаючи на підвищену увагу, інтерес та відповідно велику кількість праць учених фактично більшість питань, що стосуються державного суверенітету, залишаються спірними, не вирішеними та викликають багаточисельні дискусії. Усе це робить актуальним розгляд процесу формування й розвитку державного, народного та національного суверенітету, а також виникнення та еволюції уявлень поглядів на нього як на особливе явище в житті політичного співтовариства [1, с. 74].

Слово «суверенітет» походить від латинського «*suverenus*» (володар) і означає «повновладдя». В інших джерелах вказується, що даний термін походить від французького «*souveraineté*» - верховна влада. Володіючи суверенітетом, державна влада самостійно видає загальнообов'язкові для усіх членів суспільства правила поведінки, визначає і забезпечує єдиний правопорядок, права і обов'язки громадян, посадових осіб, державних, партійних, громадських органів та організацій.

Класичні погляди на поняття та зміст державного суверенітету зустрічаються в багатьох вітчизняних і зарубіжних працях і нині. Українськими конституціоналістами суверенітет розглядається з позиції формування основних принципів конституційного ладу, які зафіксовані у ст. 1 Конституції України, та визначається як здатність держави самостійно незалежно від інших держав здійснювати власні завдання, функції повноваження на своїй території та за її межами у міжнародному спілкуванні [1, с. 75]. Конкретизація змісту цього положення здійснена, передусім, у Декларації про державний суверенітет України, яка визначає державний суверенітет як верховенство, самостійність, повноту і неподільність влади республіки в межах її території, незалежність і рівноправність у зовнішніх відносинах.

Ідея народовладдя по суті виражає зміст суверенітету народу, відображеного у статті 5 Конституції України. Як зазначив Конституційний Суд України, принцип народного суверенітету означає, що «... влада Українського народу є первинною, єдиною і невідчужуваною, тобто органи державної влади та органи місцевого самоврядування здійснюють владу в Україні, що походить від народу» [2, с. 15].